

Mötet med tonåringen – Birgit Jonasson, kurator på Kungsmadskolan i Växjö

Var? Linnéuniversitetet, sal Homeros

När? 2014-11-25

Hur? Apl-handledarutbildning

Tonåringarna kan delas in i tre grupper

1. De som överpresterar (superpraktikanter speciellt i början av apl-perioden, men kan vara rädda för att fråga om olika saker och stannar då istället hemma. Risken med dessa elever är att de också går in i väggen)
2. Medel (de flesta, gör lite lagom, går ganska bra för men det kan ta ett tag innan de presterar på apl-platsen)
3. De som underpresterar (låg självkänsla, tror sig inte klara något, vågar inte fråga. Det är viktigt att skapa trygghet för dessa elever)

Orsaker till om eleven är i behov av särskilt stöd under apl-perioden

- Neuropsykiatrisk (NP) diagnos t.ex. adhd, add, autism, språkstörning och kombinationer (alla är inte lika även om de har samma diagnos, kan vara bekymmer men behöver inte vara det, apl-plats måste i förväg få veta om eleven har diagnos, ibland känner inte skolan till att eleven har en diagnos, undvik ironi i mötet med dessa elever)
- Särskoleelev (som handledare ska du innan apl-perioden få veta om du ska ta emot dessa elever. Särskolor brukar ha särskilda praktiksamordnare som introducerar elever)
- Ätstörning (mest tjejer, ofta högpresterande, var uppmärksam på att de äter)
- Nysvensk (alla kategorier av människor, vilken kultur tillhör eleven?, undvik ironi i samtal)
- Sociala bekymmer (dåliga hemförhållanden, sover kanske inte, föräldrar missbrukar)
- Missbruk (en växande andel ungdomar använder droger, alla grupper av ungdomar finns här, ungdomar har en ändrad attityd till droger, mycket starkare droger nu än för 20 år sedan, även dataspel kan vara ett missbruk med sömnbrist som följd och har symptom som drogmissbruk. Hör av dig till skolan om du märker av missbruk av något slag)
- Genus (det är inte alltid lätt att vara genusminoritet i ett yrke t.ex. kille på en kvinnodominerad arbetsplats. Hurdan är jargongen på arbetsplatsen?)
- Dyslexi (har ofta Iphone/Ipad som ett hjälpmedel)
- Blyghet/försiktighet (viktigt att få eleven att känna sig trygg, ta steg för steg om eleven är fåordig. Kan du inte mer förklara vad som bra? Det tar tid. Ha tålamod! Bjud på dig själv, lirka)

Oavsett vilken av dessa grupper eleven tillhör är det alltid viktigt med struktur. Det kan till exempel skapas genom att ta en sak i taget.

Anställningsintervju

När du får en praktikant kan du gärna börja med en slags anställningsintervju. Exempel på innehåll i ett sådant samtal.

- Skolan, fritidsintressen. Vad gillar eleven? Vad tycker han/hon är svårt/lätt?
- Vilka förväntningar har eleven på praktikplatsen?
- Vilken hjälp tror han/hon att hon/han behöver för att klara praktiken?
- Ställ gärna följdfrågor och var lite lagom nyfiken
- Skapa trygghet genom att du som handledare berättar om vad du la märke till när du var ny på arbetsplatsen t.ex. hur gör man i fikarummet? Var får man sitta?
- Berätta om de dagliga rutinerna. När är det rast? Var sitter man då?
- Klädkoden på arbetsplatsen. Vad har man sig? Arbetskläder? Är det ok att visa tatueringar/ha synlig piercing?

Under apl-perioden

- Gå igenom både informella och formella regler
- Gå tidigt igenom säkerhetsanordningar
- Många ungdomar är dåliga på att passa tider
- Lär ut både yrket och social kompetens
- Viktigt att låta ungdomarna få växa i yrket. En tydlig struktur och regelbunden handledning hjälper till.
- Ungdomar tar inte i hand.
- Det är viktigt att du som handledare utstrålar stabilitet
- Många ungdomar sommarjobbar inte. En del har inte heller föräldrar som arbetar och därför ingen erfarenhet av hur det fungerar i arbetslivet
- Gå igenom regler kring mobiltelefonens användande. För många ungdomar sitter mobilen fast i handen.
- Var uppmärksam på genusminoritet
- Droganvändandet ökar bland ungdomar. Om du misstänker att praktikanten använder droger, kontakta skolan.
- Även om inte personkemin stämmer mellan handledare och elev så kan eleven vara lämplig för yrket.
- Var försiktig med ironi.
- Hur gör man för att skapa en trygg miljö för eleverna?
- Ge uppmuntran!
- Avsluta apl-perioden med något slags avslutningssamtal

Om att ge kritik/om det inte funkar

- Var lugn!
- Försök ge kritik det i så nära anslutning till det inträffade som möjligt
- Tänk på att eleven är under lärande
- Ta en sak i taget
- Gör enskilt

- Ställ gärna frågor: Vad skulle hända om...?
- Ej säga: Du gör aldrig.../Du gör alltid...
- Ta inte det positiva exakt när du ger kritik men i anslutning till
- Kritisera handling – ej person
- Ibland förekommer det att apl-perioden avslutas i förtid. Det är egentligen skolans ansvar att ta beslut om det. Ha ändå ett avslutningssamtal på apl-platsen och då får gärna skolan vara med.

Social kompetens

- Arbeta tillsammans
- Lösa konflikter
- Lyssna och samtala
- Hantera sina känslor
- Påverka och övertyga andra
- Känna empati med andra

Antecknat av Viktoria Johansson